

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

INFORMACJA O WYNIKACH KONTROLI PÓŁMASEK FILTRUJĄCYCH

Warszawa, 2019

INFORMACJA O WYNIKACH KONTROLI PÓŁMASEK FILTRUJĄCYCH

Termin: październik 2018 r. – styczeń 2019 r.

Kontrolujący: wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej (IH) na terenie pięciu województw: mazowieckiego, wielkopolskiego, łódzkiego, pomorskiego i zachodniopomorskiego.

Cel kontroli: Celem kontroli była ocena, w tym poprzez badania laboratoryjne, czy półmaseki filtrujące są bezpieczne dla użytkowników i zapewniają odpowiednią ochronę przed pyłami¹.

Kontrola jest kontynuacją działań UOKiK rozpoczętych w 2017 r. i mających na celu wyeliminowanie z obrotu półmasek filtrujących nie spełniających obowiązujących wymagań i tym samym stwarzających zagrożenie dla użytkowników. Podczas kontroli zrealizowanej w 2017 r. do badań laboratoryjnych pobrano 10 modeli półmasek,

natomiast obecnie wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej przekazali do badań łącznie 15 modeli półmasek.

Należy pamiętać, że półmaseki filtrujące to środki ochrony indywidualnej (ŚOI) III kategorii², a w procesie ich oceny zgodności zastosowanie ma norma zharmonizowana PN-EN 149+A1:2010 „Sprzęt ochrony układu oddechowego - Półmaseki filtrujące do ochrony przed cząstkami - Wymagania, badanie, znakowanie”³.

Zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli: kontrolę przeprowadzono u 13 przedsiębiorców, w tym:

- 5 hurtowników;
- 4 sklepów wielkopowierzchniowych,
- 2 producentów,
- 1 importera,

1 Kontrolowano spełnianie stosownych wymagań określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/425 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej oraz uchylecia dyrektywy Rady 89/686/EWG (Dz. Urz. UE L 81 z 31.03.2016, str. 51, dalej: rozp. 2016/425/UE).

2 Załącznik 1 rozp. 2016/425/UE - Kategoria III obejmuje wyłącznie zagrożenia, które mogą mieć bardzo poważne konsekwencje, takie jak śmierć lub nieodwracalne szkody na zdrowiu, w tym związane z atmosferą o niedostatecznej zawartości tlenu.

3 Zwana dalej: „normą PN-EN 149+A1:2010”.

- 1 upoważnionego przedstawiciela.

Skontrolowano 21 modeli półmasek filtrujących wybranych wrywkowo przez inspektorów IH z dostępnego na rynku asortymentu, z czego 15 zbadano w akredytowanym laboratorium.

Poniżej w formie graficznej przedstawiamy strukturę krajów pochodzenia półmasek.

W ramach kontroli inspektorzy IH pobrali do badań 15 modeli półmasek. Zostały sprawdzone w laboratorium czy nie przepuszczają szkodliwych pyłów, a jednocześnie można w nich swobodnie oddychać i właściwie je dopasować do kształtu twarzy⁴.

Wyniki kontroli:

Oznakowanie

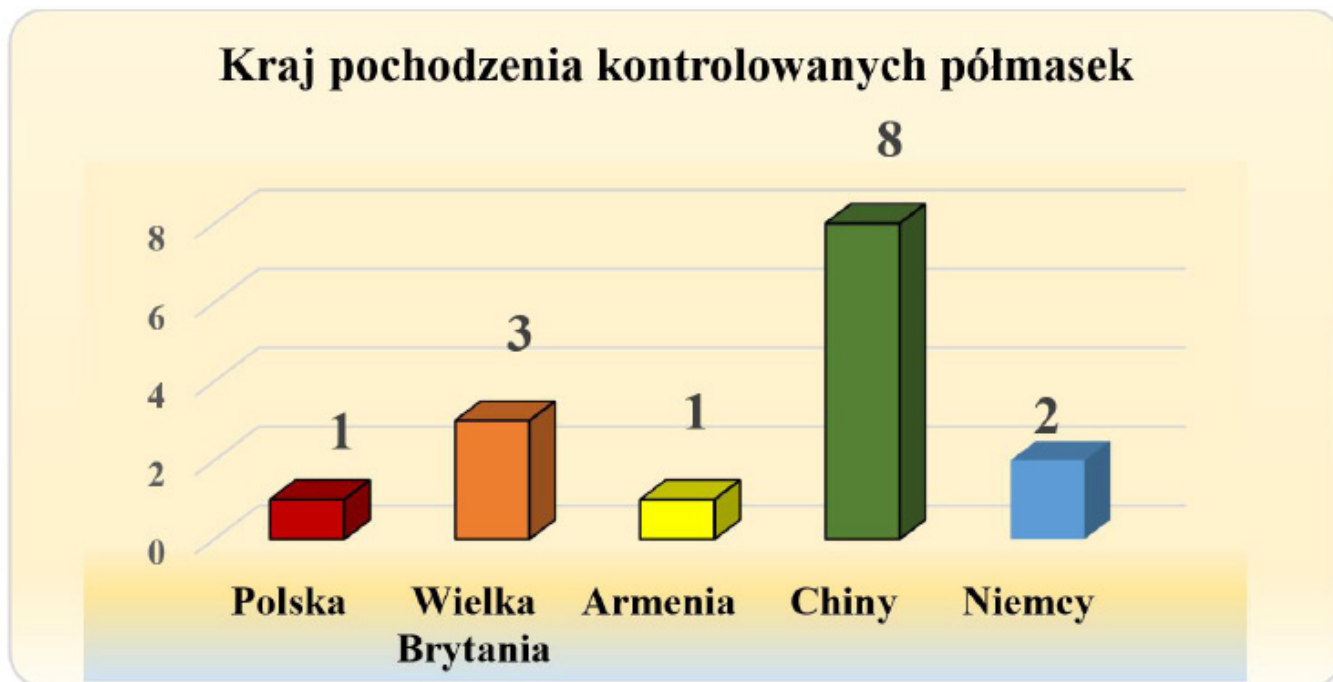
- nieprawidłowym sporządzeniu instrukcji użytkowania półmasek – 5.

Badania laboratoryjne

6 półmasek z 15 zbadanych (40 proc. zbadanych) nie przeszło pozytywnie badań laboratoryjnych przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium Centralnego Instytutu Ochrony Pracy w Łodzi. Wszystkie te modele zostały wyprodukowane w Chinach.

Półmaski nie spełniły następujących parametrów:

- 2 półmaski filtrujące nie posiadały prawidłowych właściwości dla oporu wdechu - przeprowadzenie takiego testu pozwala upewnić się, że wysiłek potrzeby do oddychania nie będzie zbyt duży;

Wykres Nr 1: Kraje produkcji półmasek.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

Nieprawidłowości dotyczyły 11 modeli półmasek filtrujących, tj. 52 proc. skontrolowanych. Niezgodności formalne polegały na:

- nieprawidłowym sporządzeniu deklaracji zgodności – 6 modeli półmasek,
- braku deklaracji zgodności – 4,
- nieprawidłowym oznakowaniu półmasek – 5,

- 2 półmaski filtrujące nie posiadały prawidłowych właściwości dla wartości penetracji mgły oleju parafinowego, pozwalającej określić producentowi, do której klasy ochronnej należy zakwalifikować filtr, to jest jak skuteczny jest materiał filtracyjny użyty w półmasce i odporny na działanie takich czynników jak temperatura, wilgotność i wstrząsy;

⁴ Sprawdzono zgodność z punktem 7.9.2 (penetracja aerozolem mgły oleju parafinowego dla półmasek przeznaczonych do jednorazowego użycia); punktem 7.9.1 (całkowity przeciek wewnętrzny); punktem 7.16 (opór oddychania) normy PN-EN 149+A1:2010

- 2 półmasksi filtrujące nie posiadały prawidłowych właściwości dla aż dwóch parametrów - penetracji mgły oleju parafinowego oraz całkowitego przecieku wewnętrznego, który definiuje stopień nieszczelności półmasksi, będący wynikiem nieprawidłowego przylegania półmasksi do skóry twarzy, ewentualnych nieszczelności zaworu wydechowego oraz penetracji przez materiał filtra.

Działania:

W 5 przypadkach na 21 skontrolowanych modeli Inspekcja Handlowa umożliwiła przedsiębiorcom podjęcie działań mających na celu usunięcie niezgodności formalnych dotyczących oznakowania czy braku właściwej dokumentacji (deklaracji zgodności). W 2 przypadkach przedsiębiorcy nie udzielili wyjaśnień w wyznaczonym terminie, dlatego też akta kontroli zostały przekazane do Prezesa UOKiK w celu wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie niezgodności formalnych. W 3 przypadkach zostały dostarczone właściwe dokumenty.

Natomiast w przypadku 6 modeli półmasek filtrujących zakwestionowanych podczas badań laboratoryjnych, akta kontroli zostały przekazane przez IH do UOKiK celem wszczęcia postępowań administracyjnych i wyeliminowania z obrotu niezgodnych wyrobów, zgodnie z przepisami ustawy z 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku⁵.

Postępowania mogą zakończyć się decyzją Prezesa UOKiK umarzającą postępowanie, ale tylko wtedy gdy podmiot wycofa z obrotu wszystkie półmasksi filtrujące nie spełniające wymagań oraz przedstawi stosowne dowody podjętych działań. W przypadku braku działań dobrowolnych ze strony przedsiębiorcy, Prezes UOKiK wyda decyzję nakazującą mu wycofanie z obrotu i powiadomienie konsumentów o stwierdzonych niezgodnościach. Jednocześnie taka decyzja jest publikowana w [Rejestrze wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie](#), a w przypadku gdy wyrób stwarza poważne zagrożenie i istnieje prawdopodobieństwo, że był udostępniany także na terenie innych państw członkowskich Unii Europejskiej, także w [systemie RAPEX](#).

Ponadto wszystkie decyzje Prezesa UOKiK są publikowane na stronach internetowych Urzędu (https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf - hasło: „system oceny zgodności”).

Nałożenie kary przez Prezesa UOKiK będzie możliwe m. in. w sytuacji, gdy półmasksi filtrujące zostały wprowadzone do obrotu po 19 lipca 2018 r. tj. po dacie wejścia w życie nowelizacji uosozinr, która włączyła w zakres ustawy

środki ochrony indywidualnej i wprowadziła system kar pieniężnych dla tych wyrobów. Producent albo importer, który wprowadza do obrotu wyrób niezgodny z wymaganiami podlega karze pieniężnej w wysokości do 100 000zł. Natomiast gdy producent lub importer wprowadza do obrotu, a dystrybutor udostępnia na rynku wyrób bez oznakowania CE kara ta wynosi do 20 000zł. Ustawa przewiduje także dla producentów, importerów i dystrybutorów kary pieniężne za niedopełnienie różnych obowiązków wynikających z rozporządzenia m.in. w zakresie naniesienia informacji umożliwiających identyfikację wyrobu.

Działania wspólne z urzędami celno-skarbowymi:

W 2018 r. wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej wydały 3 negatywne opinie dla organów celno-skarbowych, w związku z niespełnianiem przez półmasksi filtrujące wymagań. W rezultacie nie dopuszczono do obrotu 5 720 sztuk zakwestionowanych półmasek filtrujących.

Podsumowanie:

Półmasksi niespełniające kluczowego wymagania, jakim jest przenikanie przez materiał filtracyjny cząstek zbliżonych swoją wielkością do cząstek zanieczyszczeń obecnych w powietrzu atmosferycznym, stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia użytkownika. Brak odpowiedniej ochrony dróg oddechowych, podczas przebywania w atmosferze zanieczyszczonej pyłami zawieszonymi⁶, może powodować alergie, niewydolność oddechową, czy astmę. Równie ważny jest stopień przylegania półmasksi do skóry twarzy oraz szczelności zaworu wydechowego – czyli jak silnie półmaska chroni układ oddechowy użytkownika i jak swobodnie można w niej oddychać. Jeśli półmaska jest niedopasowana, wtedy szkodliwe pyły omijają materiał filtracyjny i przenikają do układu oddechowego użytkownika mogąc powodować ww. choroby.

⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 1398, z późn. zm., dalej uosozinr

⁶ Pyły zawieszone – jest to mieszanina substancji organicznych i nieorganicznych zawierającą substancje toksyczne dla ludzkiego organizmu. Popularnie są one nazywane smogiem.